

اثر متغیر های نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه، تولید ناخالص داخلي بر سود آوری بانک ملت

رویا دارابی^۱

علی مولایی^۲

تاریخ پذیرش: ۹۰/۶/۲

تاریخ دریافت: ۹۰/۲/۵

چکیده

امروزه بنگاه های تجاری برای رسیدن به اهداف خود که عبارت از : حداکثر سازی سود و ثروت سهام داران و نیز افزایش ارزش سهام شرکت می باشد با توجه به مقوله جهانی شدن با مسائل و مشکلات زیادی روبرو می باشند. از جمله این مشکلات، مسئله نقدینگی و تورم می باشد که این دو مورد بویژه در کشور ما با توجه به دولتی بودن سیستم کنترل بسیاری از بنگاه ها از اهمیت فراوانی برخوردار است که می توانند اکثر صنایع و بنگاه ها را در صورت افزایش و کاهش تحت تاثیر قرار دهند. بنابراین موارد فوق الذکر ایجاب می کنند که بنگاه های تجاری (بانک ملت) به گونه ای برنامه ریزی نمایند که از انعطاف پذیری بالایی برخوردار بوده و بتوانند خود را با شرایط محیطی بیشتر هماهنگ نمایند.

این پژوهش از نوع تحقیقات کاربردی محسوب می گردد و روش بکار رفته در این تحقیق با عنایت به اینکه در این بررسی تاثیر متغیر های مستقل بر روی متغیر وابسته سنجیده شده است از نوع همبستگی و تحلیل رگرسیون می باشد.

در انجام تحقیق بخشی از اطلاعات که مبنای تحقیق را تشکیل می دهد به روش کتابخانه ای و با مطالعه کتب، نشریات و مقالات و مجلات و بخش دیگری از اطلاعات که مربوط به گردآوری داده های مورد نظر جهت آزمون و تجزیه و تحلیل می باشد به روش

۱- استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب royadarabi110@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.

میدانی و با مراجعه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و اداره امور مالی بانک ملت بدست آمده است. تحقیق حاضر در بانک ملت جمهوری اسلامی ایران در دوره زمانی ۱۳۸۴ الی ۱۳۸۸ انجام شده که داده های مورد بحث در آن به صورت ماهیانه از فروردین ۱۳۸۴ الی اسفند ۱۳۸۸ جمع آوری و تجزیه و تحلیل گردید.

در این راستا چهار فرضیه تبیین گردید، فرضیه اول- بین نقدینگی با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد، فرضیه دوم- بین حفظ سرمایه با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد، فرضیه سوم- بین تولید ناخالص داخلی با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد، فرضیه چهارم- بین تورم با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون فرضیات تحقیق، فرض اول را مورد تایید قرار داد، در مورد فرضیه های دوم و سوم بنا به دلایل ذکر شده در متن مقاله هیچ گونه اظهار نظری نشده است، ولی نتایج حاصله فرضیه چهارم را با توجه به تحلیل انجام شده رد نمود.

واژه های کلیدی: نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه، تولید ناخالص داخلی و سودآوری.

مقدمه

یکی از مهمترین اهداف سیستم بانکی کشور بعنوان بخشی از نظام اقتصادی، تجهیز منابع و جذب انواع مختلف سپرده ها به منظور تامین منابع بانکی لازم، جهت پشتیبانی از برنامه های اعتباری و تسهیلات اعطایی توسط سیستم بانکی می باشد. همانگونه که در ماده ۱ قانون عملیات بانکی بدون ربا نیز ذکر شده، نظام بانکی همچنین وسیله ای برای استقرار نظام پولی و اعتباری می باشد. کوشش بانکها در جمع آوری پس انداز های مردم به دلایل زیر حائز اهمیت فراوان می باشد:

(۱) سبب انتقال سرمایه از گروه غیر فعال به گروه فعال جامعه از نظر برنامه های اقتصادی می شود.

۲) صاحبان سپرده سود دریافت نموده، در تولید و گسترش صنایع نیز سهیم می‌باشند.

۳) با توجه به اینکه ریسک سرمایه‌گذاری‌های کلان بالا می‌باشد، بنابراین انباشت سرمایه‌های کوچک باعث کاهش این ریسک شده و سرمایه‌گذاری در سطح کلان را تسریع می‌بخشد، که نتیجه آن افزایش رفاه برای تک‌تک افراد جامعه می‌باشد.

با توجه به مقوله جهانی شدن و نیز گسترش روزافزون تکنولوژی، در عصر حاضر، دیگر بانک‌ها همانند گذشته که به سادگی تنها از طریق عملیات بانکی و تبلیغات محدود می‌توانستند به منابع مالی مورد نیاز خود دسترسی پیدا کرده و به سودآوری مورد نظر دست یابند، نمی‌توانند به اهداف خود با روال گذشته دست یابند. بطوری که در حال حاضر بر خلاف گذشته، یکی از راه‌های تجهیز منابع مالی برای بانک‌ها و موسسات مالی شبکه‌های اتوماسیون بانکی و بانکداری اینترنتی می‌باشد.

واقعیتی که بانک‌ها و موسسات مالی در ایران نباید از آن غافل باشند این است که در یک بازار رقابت سالم جهانی، منابع مالی چه از طریق عملیات بانکی و چه از طریق فعالیت‌های غیربانکی به راحتی قابل دسترس نمی‌باشد. بانک‌ها و موسسات مالی برای انجام فعالیت‌های بانکی مطابق استانداردهای جهانی و همچنین برای انجام فعالیت‌های مالی غیربانکی نیاز به بستر سازی و انجام اصلاحات اساسی در ساختار خود دارند.

در بانکداری نوین مولفه‌های متعددی وجود دارند که بر روند تجهیز منابع پولی بانک‌ها و موسسات مالی و به تبع آن میزان سوددهی آنها تاثیر می‌گذارند. از قبیل مولفه‌های: استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات، بازاریابی، دارا بودن نیروی انسانی شاغل دارای مهارت، ایجاد تنوع و کیفیت در ارائه خدمات بانکی، جلب رضایت مشتریان از کارکنان، مطلوبیت محیط داخلی و محل استقرار شعب در بانکداری نوین ابزارهای مهمی هستند که برای جذب بهینه منابع پولی و افزایش سوددهی بانک از آن استفاده می‌شود. در میان موارد بالا مولفه بازار یابی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. بطوری

که بنا به گفته مدیران بزرگ بانک های معروف دنیا فقط ۵ درصد از مشتریان بیش از ۸۵ درصد از سودآوری بانک ها را تشکیل می دهند، بنابراین بانک ها باید به شدت به مقوله بازاریابی پرداخته تا نسبت به شناخت در مورد علایق و نیاز های مشتریان آگاهی کامل بدست آورند. در کشور ما هدف نهایی مشتریان انجام سریع امور و عدم اتلاف وقت می باشد و مشتریان به عنوان ارکان تعیین کننده ارزش، اهمیت بسیار زیادی برای تکنولوژی و سرعت قابل می باشند و تخصص فنی بانک ها در درجه بعدی قرار دارد. قابل ذکر است که در کنار تمامی موارد قید شده در بالا، یک بنگاه تجاری برای اینکه بتواند به اهداف خود که همان حداکثر نمودن ثروت سهام داران می باشد دست یابد بایستی دارای انعطاف بوده و به عوامل محیطی توجه فراوان داشته باشد که در جامعه امروز اقتصاد ایران ۲ مورد از مهمترین این عوامل به شرح زیر می باشند:

الف) مسئله تورم: که در حدود ۳۰ سال است در کشور ما نهادینه شده است، نرخ تورم در اقتصاد ایران ناشی از عملکرد دولت ها و ریشه در کسری مستمر بودجه دولت ها و تامین هزینه ها از جیب مردم با اخذ مالیات تورمی از فقیر و غنی به طور یکسان دارد. لازم به ذکر است که بین سود بانکی پرداختی به سپرده گذاران و نرخ تورم نیز همبستگی وجود دارد که در اینجا نرخ تورم متغیری مستقل است.

ب) مسئله نقدینگی: کارشناسان امر بر این باورند که نقدینگی در جامعه همیشه باید به اندازه ای باشد که با کالا و خدمات برابری می کند. افزایش آن باعث کمبود کالا و خدمات شده که نتیجه آن افزایش تورم در جامعه خواهد بود. در رابطه با نقدینگی، مدیریت نقدینگی در سیستم بانکی یکی از مهمترین چالش ها می باشد. نقدینگی باید طوری مدیریت گردد که همیشه به اندازه کافی موجود باشد، چرا که کمبود آن بانک را با خطر عدم توانایی در ایفای تعهدات و در نتیجه ورشکستگی مواجه می کند و مازاد نقدینگی در بانک نیز به معنای تخصیص ناکارآمد منابع می باشد که این امر در نهایت می تواند منجر به از دست دادن بازار شود.

نقدینگی و تورم از مهمترین متغیر های کلان اقتصادی می باشند که سایر متغیر ها نیز تحت تاثیر آن دو می باشند. بنابراین بنگاه های تجاری مخصوصا در کشور ما بایستی به منظور دستیابی به اهداف خود در مرحله برنامه ریزی و سایر مراحل آن توجه فراوانی به موارد ذکر شده در بالا داشته و از انعطاف پذیری بالایی برخوردار باشند.

بیان مساله

سودآوری از اهداف اساسی هر بنگاه تجاری می باشد، واحد های تجاری تمام تلاش خود را در جهت رسیدن به اهداف برنامه ریزی شده به منظور نیل به بازدهی مورد انتظار به کار می گیرند. در این پژوهش در نظر است تاثیر چند متغیر که در ادامه تشریح خواهند گردید بر سودآوری بانکها (موردی بانک ملت) سنجیده شوند.

اهمیت و حساسیت نظام بانکی در کل نظام اقتصادی و در تنظیم روابط و مناسبت های پولی هر کشور از یک طرف و تاثیر بسزای آن در صحنه اقتصاد جهانی از طرف دیگر، باعث گردید تا صاحب نظران اقتصادی، بانکها را بعنوان یکی از عوامل موثر در توسعه اقتصادی و شکل گیری ظرفیت و توان تولید کشورها به حساب آورند، بانکها به عنوان یکی از مهمترین ابزار های اجرای سیاست های پولی در سیستم اقتصادی هر کشور محسوب میگردند. زیرا از یک سو پس انداز های کوچک و وجوه سرگردان موجود در دست مردم را جمع آوری کرده و از سوی دیگر در راستای اجرای سیاستهای اقتصادی و اعتباری تنظیم شده، منابع مالی لازم را برای چرخش چرخ های تولیدی و صنعتی کشور هدایت می نمایند، در صورتیکه این چرخه به طور منظم و بدون هیچ مشکلی به حرکت در آید بدون شک نظام بانکی نیز در خدمت توسعه اقتصادی خواهد بود. اما همانگونه که میدانیم بر سر راه این روند همواره مشکلاتی بروز می نماید و جمع آوری پس انداز های مردم به سهولت صورت نمی پذیرد تا در جریان تولید و سرمایه گذاری قرار گیرد.

در تحقیق تلاش می شود تا به این سوال اساسی پاسخ داده شود که: هر یک از متغیر های نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه و تولید ناخالص داخلی چه نقشی می توانند در رسیدن

بنگاه تجاری (بانک ملت) به اهداف سود آوری خود ایفا نمایند؟ از جمله شایع ترین مشکلات اقتصادی کشور، مسئله نقدینگی و تورم می باشد که این موارد خود می توانند موجب بروز اشکالات دیگر شوند. جذب نقدینگی باید در جهت افزایش نرخ سرمایه گذاری مولد باشد و کشور را در مسیر رشد و توسعه اقتصادی قرار دهد. جامعه امروز از شبکه بانکی توقع دارد ضمن کوشش در جلب و جذب سپرده های بخش خصوصی، سالم ترین روش تخصیص اعتبارات به بخش های مختلف اقتصادی را انتخاب کند، موضوع سپرده اصلی ترین و یک از مهمترین علل و عامل وجودی بانک به شمار می رود. به طور قاطع می توان اذعان داشت که توسعه یک بانک در درجه اول بستگی به افزایش حجم سپرده های آن دارد. مدیریت نقدینگی یکی از مهمترین وظایف مدیریت مالی بنگاه اقتصادی است و در مورد موسسات مالی و اعتباری خصوصا بانک های تجاری اهمیت آن دو چندان می شود. بانکها که از مهمترین و قدیمی ترین نهاد های مالی و واسطه های مالی می باشند همواره سه اصل: (۱) منفعت (۲) امنیت (۳) نقدینگی را سر لوحه امور خود قرار داده اند و همیشه خواهان سپرده گذاری بیشتر صاحبان سرمایه و نیز اعطای وام از آن سپرده ها با بهره وام مناسب می باشند تا بتوانند از این طریق به اهداف سودآوری خود برسند. بین نقدینگی و دیگر متغیر ها از جمله حجم تولید، سطح عمومی قیمت ها و اشتغال رابطه نزدیکی وجود دارد بطوری که دارا بودن از حجم نقدینگی مطلوب از اهمیت خاصی برخوردار است. تجربیات پولی و بانکی نشان می دهد که داشتن حجم مناسب از نقدینگی و افزایش آن در صورتی که همراه با افزایش تولید ناخالص داخلی نباشد آثار نامطلوبی از جمله بروز تورم و نیز کاهش ارزش پول را به دنبال خواهد داشت. تورم نیز یکی از شایع ترین مشکلات اقتصاد در جهان است. تورم همراه است با افزایش مداوم در سطح عمومی قیمت ها و یا کاهش مستمر قدرت خرید پول، که از آثار آن افزایش هزینه های دولت می باشد که خود منجر به افزایش شدید قیمت ها می گردد. در ایران از همان ابتدا تورم تداوم یافته تا جائیکه به عنوان یکی از اساسی ترین مشکلات اقتصادی کشور بوده و توجه همگان را به خود معطوف داشته است. لذا با عنایت به مطالب بالا بررسی ماهیت و علل و

اثرات متغیرهای ذکر شده حائز اهمیت است بطوری که از عوامل مهم تاثیر گذار بر سودآوری بنگاه های اقتصادی (بانک ملت) می باشد.

اهداف پژوهش

هدف از این پژوهش، بررسی اثر متغیرهای نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه و تولید ناخالص داخلی بر سودآوری بانک ملت می باشد که این، هدف کلی پژوهش بوده و از اهداف ویژه آن می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- الف- بررسی اثر بین نقدینگی با سودآوری بنگاه تجاری (بانک ملت).
- ب- بررسی اثر بین حفظ سرمایه با سودآوری بنگاه تجاری (بانک ملت).
- پ- بررسی اثر بین تولید ناخالص داخلی با سودآوری بنگاه تجاری (بانک ملت).
- ت- بررسی اثر بین تورم با سودآوری بنگاه تجاری (بانک ملت).

چارچوب نظری پیشینه پژوهش

چارچوب نظری پژوهش

مفهوم نقدینگی

نقدینگی خاصیتی از دارایی هاست که به زمان و هزینه تبدیل آنها به پول بستگی دارد، به عبارت دیگر هزینه مبادله یک دارایی به پول معیاری برای سنجش آن دارایی است. گاهی اوقات هزینه این مبادلات کاملاً صریح و روشن است، نظیر هزینه دلالتی فروش یک سهم عادی، اما گاهی اوقات جدا کردن با مشکلاتی همراه است، روش دیگر برای اندازه گیری نقدینگی یک دارایی توجه به ریسک عدم مبادله یک دارایی در ازاء مقداری معین پول در زمان معین در آینده است، بعنوان مثال اوراق قرضه دولتی که در بازار خرید و فروش می شود از نقدینگی بیشتری نسبت به اوراق تجاری برخوردارند. گذشته از این، اوراق قرضه ای که زمان سررسید کوتاه تری دارند از نقدینگی بیشتری نسبت به اوراق قرضه با سررسید طولانی تر برخوردارند. (فرجی، ۱۳۸۲، ۱۱۲)

پول

الف) پول عبارت است از آن چیزی که در داد و ستد و مبادله مورد قبول عموم افراد

جامعه باشد که برابر است با: $M1=CU+DD$

که در آن M حجم پول، CU اسکناس و مسکوکات در دست مردم و DD سپرده های دیداری (سپرده های جاری که با صدور چک برای افراد قابل برداشت می باشد) می باشند.

ب) برخی از صاحب نظران پول را برابر با حجم نقدینگی نیز می دانند که در این صورت

برابر است با: $M2=CU+DD+T=M1+T$

که در آن T سپرده های مدت دار و پس انداز (شبه پول) می باشد.

پ) به بیان دیگر پول ابزاری است که برای خرید کالاها و خدمات یا بازپرداخت بدهی ها به کار می رود.

ت) انواع پول: پول بانکی (شامل وجوه و اعتبارات بانکی در بانک های تجاری) پول نقد (شامل اسکناس و مسکوک) پول الکترونیک (شامل کارت های اعتباری و نیز اعتبارات کدی (رمزدار)). (ویکی پدیا)

مکتب پولی

طرفداران این مکتب اعتقاد داشتند که بحران های اقتصادی زاده انتشار اسکناس بدون پشتوانه است و لذا می بایستی بر اسکناس منتشره معادل صد درصد پشتوانه فلزی گران بها ایجاد و نگهداری شود. این نظریه در واقع ریشه در نحوه تفکر اقتصاددانان کلاسیک اولیه دارد. (ماجدی و گلریز، ۲۶، ۱۳۷۰)

مکتب بانکداری

هواداران این مکتب که عموماً بانکداران، سیاستمداران و برنامه ریزان اقتصادی بودند، معتقد بودند که ایجاد و نگهداری پشتوانه فلزی گران بها امر چندان اجتناب ناپذیری نیست، بلکه لازم است هر گاه که اقتصاد جامعه اقتضا کند، دولت به انتشار اسکناس دست بزند، خواه برای اسکناس منتشره پشتوانه لازم موجود باشد و خواه نباشد. (ماجدی و گلریز، ۲۷، ۱۳۷۰)

پولشویی

پولشویی فرآیند گسترده ای است که برآورد حجم آن بسیار مشکل بوده و از این رو تلاش دولت را برای مدیریت اقتصاد کشور با مشکلات فراوانی روبرو می سازد. افزایش پولشویی مستلزم کاهش داد و ستد و تقاضای پول از بانک ها است . پولشویی آثار زیانبار غیر مستقیمی هم دارد، زیرا داد و ستد های غیرقانونی، بازدارنده تبدلات قانونی نیز هست بنابراین بی ثباتی اقتصادی را افزایش می دهد. بر اثر افزایش پولشویی نرخ رشد تولید ناخالص ملی کاهش می یابد. و همچنان اسباب تخریب بازار مالی، ورشکستگی بخش خصوصی (که بصورت قانونی فعالیت میکنند)، کاهش بهره وری در بخش واقعی اقتصاد، افزایش ریسک خصوصی سازی، تخریب بخش خارجی اقتصاد، بی ثباتی در نرخ های ارز و بهره، توزیع نابرابر درآمد شهروندان و آثار منفی دیگر را فراهم می سازد که همه آنها به نحوی رشد و توسعه اقتصادی را تحت تاثیر منفی قرار می دهد و علاوه بر اثرات مخرب اقتصادی، تأثیر نامطلوب اجتماعی، سیاسی، فرهنگی را سبب گردیده و در نتیجه فاصله طبقاتی (دارا و نادار، پردرآمد و کم درآمد) و فساد سیاسی را بوجود می آورد. و در نهایت پولشویی در کشور های در حال رشد مانع ورود آن به هیئت کشور های توسعه یافته و دست یابی آن ها به توسعه پایدار خواهد شد.

مفاهیم حفظ سرمایه

یکی از تفاسیر سود حسابداری، مبتنی بودن آن بر رویکرد حفظ سرمایه است. یعنی، سود عبارت است از مبلغی که واحد انتفاعی می تواند میان سهام داران خود توزیع کند و در آخر دوره همان رفاه اول دوره را داشته باشد. اما اصطلاح رفاه در ارتباط با حسابداری تغییر قیمت ها می تواند تفسیر های مختلفی را موجب شود. این تفسیر ها شامل حفظ سرمایه مالی، حفظ سرمایه بر حسب قدرت خرید عمومی، و حفظ سرمایه مادی (توان تولیدی) می باشد. (شباهنگ، ۱۳۸۷، ۲۲-۲۳)

پیشینه تحقیق

در بررسی پیشینه تحقیق موضوع فوق، مشخص گردید موضوعی که دقیقاً مرتبط با عنوان یاد شده باشد یافت نشد اما بیشتر تحقیقاتی که نزدیک به موضوع مورد مطالعه بودند مورد بررسی قرار گرفتند. از دلایل عدم وجود تحقیقات پیشین در این رابطه می تواند دولتی بودن سیستم بانکی در کشور باشد. همانگونه که مشخص است اهداف دولت ها در جامعه نمی تواند افزایش سودآوری باشد چرا که هدف اصلی هر دولتی ارائه خدمات عمومی و تامین رفاه اجتماعی به عموم مردم آن جامعه می باشد.

در بررسی تحقیقات انجام شده در داخل کشور به موارد زیر پرداخته شده است:

شهین صبوری در پژوهشی که در سال ۱۳۷۷ با موضوع «بررسی عوامل موثر بر سوددهی در بانک های تجاری» انجام داده بود نشان می دهد که:

۱) اعتبارات کوتاه مدت اثر مثبت در سودآوری دارد، یعنی به عبارت دیگر با افزایش

سقف اعتبارات کوتاه مدت سود بانک نیز افزایش می یابد.

۲) اعتبارات بلند مدت اثر منفی در سودآوری دارند، یعنی در صورت افزایش

اعتبارات بلند مدت، سود بانک کاهش خواهد یافت.

ایشان برای جمع آوری اطلاعات آماری مورد نیاز در این مطالعه از روش کتابخانه ای استفاده نموده بود.

بررسی دیگری توسط آقای محمد باقر درستی در سال ۱۳۷۷ با موضوع « بررسی عوامل موثر در جذب سپرده بعد از اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا در ایران» صورت گرفت. نتایج بدست آمده از این پژوهش به این صورت می باشد که نرخ سود سپرده ها در کل سیستم بانکی نقش موثری در جذب سپرده ها نداشته است. اما چون روند تغییرات هیچ کدام از متغیرهای بررسی شده در این تحقیق نمی تواند تاثیر افزایش نرخ سود بانکی را برای هر یک از سپرده های مدت دار به حدس و گمان قاطع مسلم نماید بنابراین آقای درستی در رابطه با فرض فرعی این رساله هیچ گونه اظهار نظر قاطع و مسلم ارائه ننمود است.

خانم شهر بانو فیلو در بررسی اثرات متغیرهای کلان اقتصادی بر جذب سپرده های بانک ملت در سال ۱۳۸۲ به نتایجی به شرح زیر دست می یابد، یکی اینکه درآمد ملی با جذب سپرده های بانکی رابطه مستقیم دارد، در مدل فوق ضریب متغیر درآمد ملی $0/096$ می باشد که نشان می دهد با فرض ثبات سایر شرایط با افزایش یک درصد در درآمد ملی می توان گفت مانده سپرده های بخش خصوصی نزد بانک ملت $0/096$ درصد افزایش می یابد. یعنی می توان نتیجه گرفت با افزایش درآمد ملی، سپرده های مردم نزد بانک ملت نیز افزایش یافته است. دوم اینکه، حجم نقدینگی با جذب سپرده های بانک رابطه مستقیم دارد، ضریب متغیر نقدینگی $0/0549$ می باشد که با فرض ثابت بودن سایر شرایط چنانچه حجم نقدینگی یک درصد افزایش یابد، بر مانده سپرده های بانک ملت به طور متوسط $0/0549$ درصد افزوده می شود. سوم اینکه، نرخ ارز با جذب سپرده های بانک رابطه مستقیم دارد، در مدل برآوردی فوق ضریب بدست آمده برای نرخ ارز برابر $0/137$ می باشد یعنی در ازای یک واحد افزایش نرخ ارز به طور متوسط بر مانده سپرده های بانک ملت $0/137$ واحد افزوده خواهد شد و بالعکس. چهارم اینکه، نرخ تورم با جذب سپرده های بانک ملت رابطه معکوس دارد، متغیر نرخ تورم دارای اثر منفی بوده و ضریب آن در مدل $0/07-$ می باشد، البته آماره t مربوط به تورم با معنی نمی باشد. به عبارت دیگر اگر چه علامت متغیر نرخ تورم از نظر مسائل تئوریک مورد انتظار و قابل قبول است ولی

مقادیر تعادلی تورم و سپرده گذاری تاثیرات بسیار کمی از یکدیگر دریافت می دارند و علت این امر را می توان در دولتی بودن اغلب فعالیت های اقتصادی و تولیدی کشور دانست. پنجمین نتیجه ای که خانم فیلو از این بررسی خود به آن دست می یابند این است که، سرمایه گذاری کل با جذب سپرده های بانک رابطه مستقیم دارد: ضریب متغیر سرمایه گذاری کل که برابر $0/124$ می باشد، نشان می دهد با فرض ثبات سایر شرایط با افزایش یک درصد در سرمایه گذاری کل می توان گفت مانده سپرده ها نزد بانک $0/124$ درصد افزایش می یابد.

مطالعه دیگری توسط فرهاد حیدریان با عنوان "بررسی عوامل اقتصادی موثر بر جذب منابع در بانک های تجاری با تاکید بر بانک ملت" در سال ۱۳۸۴ صورت گرفت. نتایجی که محقق بدان دست می یابد حاکی از آن است که: ۱- در مدل برآورد شده ضریب مالیاتها برابر $1/2$ بدست آمده است. این بدان معنی است که در صورتی که مالیاتها یک درصد تغییر (چه افزایش و چه کاهش) داشته باشد با توجه به علامت مثبت ضریب مالیاتها، حجم سپرده های بانک های تجاری به میزان $1/2$ درصد موافق با تغییرات مالیاتها خواهد داشت. یعنی اگر مالیاتها ها به میزان یک درصد افزایش داشته باشد مانده سپرده های بانک های تجاری نیز به میزان $1/2$ درصد افزایش خواهد داشت. اما در مدل برآورد شده فوق برای مانده سپرده های بانک ملت ضریب بدست آمده برای مالیاتها ها برابر $1/173$ بوده که علامت ضریب مذکور منفی می باشد. یعنی چنانچه درصد مالیاتها یک درصد تغییر داشته باشد به طور متوسط سپرده های بانک ملت $1/173$ درصد تغییر در جهت عکس خواهد داشت. به عبارت دیگر با افزایش مالیاتها میزان سپرده های بانک ملت کاهش خواهد یافت. ۲- ضریب بدست آمده در مدل برآورد شده برای حجم نقدینگی در بانک های تجاری برابر $2/15$ می باشد و علامت آن نیز مثبت است. همچنین ضریب بدست آمده برای حجم نقدینگی در مدل سپرده های بانک ملت برابر $9/67$ می باشد که علامت آن نیز مثبت است یعنی در اثر یک درصد تغییر در حجم نقدینگی مانده سپرده های بانک ملت به میزان $9/67$ درصد تغییر خواهد کرد ۳- مدل برآورد شده نشان می دهد

شاخص بهای مسکن در طی سال های مورد بررسی (۱۳۸۲-۱۳۶۱) تاثیری بر میزان جذب سپرده ها در بانک های تجاری نداشته و یا حداقل بدلیل تآثر اندک بر متغیر وابسته، نرم افزار SPSS آوردن این متغیر مستقل را در مدل بانک های تجاری ضروری تشخیص نداده است. اما ضریب بدست آمده برای شاخص بهای مسکن در میزان سپرده های بانک ملت برابر ۰/۴۲۳ می باشد که علامت آن نیز مثبت است. یعنی اگر شاخص بهای مسکن به میزان یک درصد افزایش داشته باشد به مانده سپرده های بانک ملت به میزان ۰/۴۲۳ درصد افزوده خواهد شد. ۴- ضریب بدست آمده برای شاخص بهای خوراکی ها در مدل به میزان ۳/۱۴ می باشد، که علامت آن منفی است. در صورتی که یک درصد تغییر در بهای خوراکی ها ایجاد شود به میزان ۳/۱۴ درصد تغییر در سپرده های بانکی در جهت معکوس ایجاد خواهد شد، اما ضریب بدست آمده برای شاخص خوراکیها در این مدل برای سپرده های بانک ملت به میزان ۰/۲۲۱ درصد می باشد که علامت آن نیز منفی می باشد. یعنی چنانچه یک درصد تغییر در بهای شاخص خوراکیها ایجاد شود به میزان ۰/۲۲۱ درصد تغییر در مانده سپرده های بانک ملت در جهت معکوس ایجاد خواهد شد

در سال ۱۳۸۸ بهاره منصوره صادقی گیلانی در بررسی عوامل موثر بر بهبود مدیریت نقدینگی به این نتیجه می رسد که عوامل برون سازمانی در مقایسه با عوامل درون سازمانی از تاثیر بیشتری بر مدیریت مناسب نقدینگی برخوردارند، همچنین از میان عوامل برون سازمانی ابزار های مناسب تامین مالی نسبت به سایر عوامل از بیشترین تاثیر برخوردار است و نیز از میان عوامل درون سازمانی، ساختار سازمانی نسبت به سایر عوامل از بیشترین تاثیر برخوردار می باشد. خانم گیلانی در این تحقیق خود از روش فرآیند تحلیل سلسله مراتبی استفاده نموده است که این فرآیند مجموعه ای از قضاوت ها (تصمیم گیری ها) و ارزش گذاری های شخصی به یک شیوه منطقی می باشد. در این تحقیق بیشتر اطلاعات لازم از طریق پرسشنامه و نیز با مراجعه به بانک ملت اخذ شده است.

بانک ملت در مقاله ای در سال ۱۳۸۹ تحت عنوان " اثرات مثبت بسته پولی بر سود بانک ملت"، به بررسی سیاست های پولی ارائه شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی

ایران بر سودآوری بانک می پردازد ، نتیجه اخذ شده از این مقاله عبارت از این است که : از آنجایی که بیشتر سپرده های بانک ملت را سپرده های کوتاه مدت تشکیل می دهد ، کاهش نرخ سود های بانکی سپرده های کوتاه مدت توسط بانک مرکزی می تواند باعث کاهش هزینه های بانک شود و نیز کاهش نرخ سپرده های قانونی با توجه به حجم منابع بانک ها هم می تواند تاثیر متفاوتی بر سود آوری آنها داشته باشد و از آنجایی که بانک ملت بزرگترین بانک خصوصی کشور است و دارای بیشترین نرخ سپرده در نزد بانک مرکزی می باشد این امر می تواند تاثیر زیادی بر سود آوری این بانک داشته باشد.

مهدی ویسمه در سال ۱۳۸۹ به مطالعه موضوعی تحت عنوان "بررسی نگرش خصوصی سازی و اثر بخشی آن در بانک ملی ایران" پرداخته است. آقای ویسمه، نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل اطلاعات آماری نشان می دهد که به نظر کارکنان بانک، خصوصی سازی بر عملکرد کارکنان تاثیر گذار می باشد و بیشترین تاثیر نیز مربوط به کاهش و کنترل هزینه ها می باشد. همچنین کارکنان عقیده دارند ، خصوصی سازی بر انگیزش کارکنان بانک ملی تاثیر گذار می باشد و بیشترین تاثیر مربوط به افزایش رغبت کارکنان در انجام وظایف محوله می باشد، پس از تجزیه و تحلیل مشخص گردید که خصوصی سازی بر رضایت شغلی کارکنان نیز موثر است که بیشترین تاثیر مربوط به بهبود شرایط فیزیکی و محیطی محل کار کارکنان می باشد و کمترین تاثیر نیز مربوط به بهبود نحوه برخورد مسئولان و سرپرستان با کارکنان می باشد. و نهایتاً اینکه بر اساس نگرش های کارکنان بانک، بین خصوصی سازی با کیفیت خدمات در بانک ملی ارتباط معنادار وجود دارد که به نظر کارکنان در صورت خصوصی سازی بیشترین تاثیر مربوط به استفاده از تکنولوژی های جدید می باشد.

در تحقیقات انجام شده در خارج از کشور

دیاز الجاندور در سال ۱۹۷۰ در تبیین ماهیت و علل فشار های تورمی در کشور آرژانتین از چهار متغیر توضیحی استفاده می کند. این متغیرها عبارتند از: عرضه پول، تولید

ناخالص داخلی به اضافه واردات، نرخ ارز و دستمزد های پولی. تمام متغیر ها به صورت نرخ رشد محاسبه شده اند.

$$Pt = -10.5 - 0.93M + 0.50W + 0.15K - 1.05S$$

M: نرخ رشد سالانه عرضه پول،

W: نرخ رشد سالانه دستمزد های اسمی در بخش صنعت،

K: درصد تغییرات سالانه نرخ ارز،

S: نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی به علاوه واردات تجاری.

دباز نتیجه می گیرد که عوامل ساختاری مانند افزایش دستمزد و کاهش ارزش رسمی پول کشور نقش فعالی در تورم آرژانتین ایفا کرده اند. در صورتی که انبساط پولی، کم و بیش نقش منفعل داشته است.

آقای روبرت وگل^۲ در مقاله ای در سال ۲۰۰۳ تحت عنوان پویایی تورم در آمریکای لاتین مدل هاربرگر را برای ۱۶ کشور آمریکای لاتین و با استفاده از مجموعه ترکیبی داده های سری زمانی سالانه و برش مقطعی تخمین می زند، او همچنین مدل هاربرگر را برای هر کشور جداگانه تخمین می زند، نتایج رگرسیون ترکیبی برای ۱۶ کشور آمریکای لاتین به صورت زیر می باشد:

$$Pt = -0.31 + 0.586Mt + 0.40Mt-1 - 0.298Yt + 0.014At$$

$$(17 \text{ و } 11) \quad (11 \text{ و } 1) \quad (3 \text{ و } 1) \quad (0 \text{ و } 4)$$

$$R^2 = 0.82$$

$$DW = 1.55$$

در معادله وگل ضریب رشد عرضه پول جاری و تاخیری هر دو مثبت و معنی دار و حاصل جمع آنها تقریباً معادل یک می باشد. ضریب انتظارات تورمی معنی دار نمی باشد و ضریب نرخ رشد درآمد حقیقی اگر چه کوچک است اما معنی دار و دارای علامت قابل پیش بینی منفی می باشد.

توماس، رورکه و ولد که از استادان بخش اقتصاد دانشگاه تاسمانیای استرالیا هستند در مقاله ای تحت عنوان "راههای همبستگی بین بازده سهام و تورم" در سال ۲۰۰۲ که این

تحقیق را در قالب یک مدل کوچک اقتصاد کلان انجام دادند. مدلی که آنها انتخاب کردند مبتنی بر یک روش پرتفوی برای مدل تقاضای دارایی است. در این مدل اقتصاد کلان را با ۴ نوع دارایی در نظر گرفتند که عبارتند از پول، اوراق قرضه داخلی، اوراق قرضه خارجی و سهام، مدل آنها برآوردی بود و درصدد این بودند که راههای مختلف همبستگی بین بازده سهام و تورم را شبیه سازی کنند. نتایج تحقیق و آزمون آنها نشان داد که بازده سهام در مقابل تغییرات تورم مورد انتظار بطور منفی واکنش نشان می دهد. در پایان محققان این تحقیق اعتقاد دارند که بازده سهام و تورم جزو متغیرهای اقتصادی بوده و بایستی در قالب مدل کلان اقتصادی رابطه بین آنها بررسی گردد.

در مطالعه دیگری پاتریک توبین و ال براون^۱ در مقاله‌ای در سال ۲۰۰۳ به بررسی موضوعی با عنوان "اندازه گیری ریسک نقدینگی در سیستم بانکداری" می پردازند، در مقاله حاضر حداکثر میزان برداشت طی هفته از چهار حساب: سپرده های جاری، پس انداز، مدت دار و سایر سپرده‌ها با استفاده از مدل VAR تعیین و به عنوان ریسک نقدینگی شناخته شده است.

بانرجی و راسل^۲ در سال ۲۰۰۵ در مقاله ای تحت عنوان تورم و اندازه گیری حاشیه سود (Markup) در هزینه نهایی تمرکز می کند در حالیکه مدل های تجربی عمدتاً بر تاثیر حاشیه سود بر هزینه واحد متمرکز می شوند. این مقاله با استفاده از داده های سه ماهه U.S برای ۵۰ سال به یک رابطه منفی بلندمدت میان تورم و حاشیه سود می رسد و همچنین بیان می کند که ضریب همبستگی دو هزینه تورمی نباید تفاوت معنی داری از یکدیگر داشته باشد. این مقاله در نظر دارد به این پرسش پاسخ دهد که آیا هنگامیکه ارزیابی بلند مدت میان تورم و حاشیه سود وجود دارد، حاشیه سود روی هزینه نهایی اندازه گیری شده است یا روی هزینه واحد. نتایج ابتدایی کار وجود یک رابطه بلند مدت میان تورم و حاشیه سود بدست آمده از هزینه نهایی را نشان می دهد. در نهایت از برآورد ایستادگی به این نتیجه می رسد که رابطه بلند مدت در سیستم حاشیه سودی که از طریق هزینه نهایی بدست آمده، از لحاظ عددی بزرگتر است

اما در آزمایش های رسمی به این نتیجه می رسد که تفاوت معناداری میان آن دو وجود ندارد. در نهایت به این نتیجه می رسیم که برآوردها پیشنهاد می کنند که ۴ درصد افزایش در نرخ عمومی تورم با یک افزایشی بین ۳ (از تخمین حاشیه سود بر اساس هزینه واحد) تا ۸ (از تخمین حاشیه سود بر اساس هزینه نهایی) درصدی در دستمزد واقعی نسبت به سطح بهره وری همراه است.

جیمز^۳ در سال ۲۰۰۹ در مقاله ای تحت عنوان سیاست پولی ایالات متحده و بحران مالی به بررسی بحران های مالی سال های ۱۹۳۰ و ۲۰۰۷ پرداخته که در آن تاثیر مدیریت نقدینگی و نیز چگونگی گردش وجه نقد، همچنین سیاست های پولی اتخاذ شده توسط بانک مرکزی فدرال مورد ارزیابی قرار گرفته اند. این مقاله سیاست گذشته بانک مرکزی ایالات متحده را در طی دوره رکودی که از دسامبر ۲۰۰۷ میلادی آغاز گردیده را مورد بررسی قرار می دهد و آن را با سیاست های پولی اتخاذ شده در جریان رکود بزرگ دهه ۱۹۳۰ که مشابهت های زیادی با دوره رکود اخیر دارد مورد مقایسه قرار می دهد. کلمات کلیدی مقاله عبارتند از: اقتصاد کلان، پول، سیاست پولی، چرخه های تجاری، رکود بزرگ اقتصادی. در این مقاله نویسنده دو عامل: ۱- افزایش نرخ بیکاری و کاهش درآمد واقعی ۲- سیاست پولی. را علل اصلی بحران مالی معرفی می کند. و معتقد است که رکود اقتصادی موجب عرضه پول در ایالات متحده و آغاز شکست بانک ها گردید. نتیجه اخذ شده از این مقاله عبارت است از اینکه اساسا خط مشی های اعلام شده در این دو حادثه (بحران های مالی ۱۹۳۰ و ۲۰۰۷) مهم با هم متفاوت می باشد. در رکود قبلی پول بازیگر اصلی میدان بود ولی یک سری شوک های پولی پیامد بحران های بانکداری اخیر می باشد. از طرف دیگر رکود شدید که منجر به سقوطی از جنس عقب ماندن گردید. در رکود اخیر پول نقش کوچکی را ایفا نموده است. در این مقاله بیشتر تاکید بر نحوه مدیریت نقدینگی توسط بانک مرکزی فدرال است که اگر به درستی این کار صورت می پذیرفت بحرانی به گستردگی و پیچیدگی سال ۲۰۰۷ که به پهنای جهان باشد بوجود نمی آمد.

مقاله دیگری در رابطه با خدمات بانکداری سرمایه گذاری: ساختار مالکیت، مشاوره مالی، طرح های نظارت بر شرکت های سهامی عام (رناتو گوانین، سال ۲۰۱۰، مقاله)^۴ صورت گرفته است. واژه های کلیدی این تحقیق عبارتند از: بانکداری سرمایه گذاری، مشاوره مالی، نظارت بر شرکت های سهامی، ساختار مالکیت، دارایی شرکت سهامی.

این مطالعه بیشتر بر اساس قضیه، نیازمندی بنگاه های اقتصادی بزرگ به خدمات بانکداری سرمایه گذاری به علت پیچیدگی آنها (بنگاه های اقتصادی بزرگ) و سناریو مشکل و مسئله در یکی از مراحل بهره برداری آنها پایه ریزی شده است. بنابر این، از را مشاهده و بصورت تجربی فرضیات را که دو نوع آن عبارتند از ساختار مالکیت و کیفیت نظارت است واری نمود و همبستگی بین تقاضا و خدمات ویژه بانکداری سرمایه گذاری ارزیابی شده است، تجزیه و تحلیل اخذ شده، بوسیله بنگاه های اقتصادی نماینده جامعه که متقاضی خدمات ذکر شده بالا بودند توسعه یافته است و منبع پیشرفت به سوی یک تعریف بسط داده شده از فعالیت بانکداری سرمایه گذاری است.

با انجام تجزیه و تحلیل عملی بر روی یک نمونه ۱۵۰ تایی از بنگاه های اقتصادی مشخص شد که در شاخص تمایل به خدمات بانکداری سرمایه گذاری همبستگی معناداری بین متغیر های مالکیت و نظارت وجود دارد. سپس آن شرکت هایی که دارای ویژگی های خاصی بودند البته با احتمال بیشتر از راه هایی برای بهتر نشان دادن عملکرد درآمد با استفاده از خدمات بانکداری سرمایه گذاری بررسی شدند. به هر حال، این موارد و معانی بطور قطعی و بی ابهام نیست. نتیجه ای که از این مقاله می توان گرفت این است که هنوز می توان به این نکته توجه نمود که بین تمایل و رغبت به سوی بانکداری سرمایه گذاری و کارایی و عملکرد همبستگی وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است و از نظر روش از نوع تحقیق همبستگی و تحلیل رگرسیون می باشد زیرا که در این تحقیق تاثیر متغیر های مستقل بر روی متغیر وابسته سنجیده شده است.

در انجام این تحقیق بخشی از اطلاعات که مبنای تحقیق را تشکیل می دهند به روش کتابخانه ای، با مراجعه به مراکز از جمله:

- ۱- مرکز تحقیقات و برنامه ریزی بانک ملت.
- ۲- اداره امور مالی بانک ملت.
- ۳- کتابخانه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۴- سایت بانک مرکزی WWW.Cbi.ir
- ۵- کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
- ۶- کتابخانه مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۷- کتابخانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب و ... گرد آوری شده اند.

فرضیات پژوهش

در این پژوهش با عنوان: اثر متغیر های نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه و تولید ناخالص داخلی بر سودآوری بانک ملت، چهار فرضیه به شرح زیر پیش بینی گردیده است:

الف) بین نقدینگی با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد.

ب) بین حفظ سرمایه با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد.

پ) بین تولید ناخالص داخلی با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد.

ت) بین تورم با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد..

جامعه و نمونه آماری تحقیق

برای جمع آوری اطلاعات از مراکز مختلفی منجمله کتابخانه و سایت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و اداره کل امور مالی بانک ملت استفاده شده است. اطلاعات مورد نیاز از فروردین سال ۱۳۸۴ الی اسفند سال ۱۳۸۸ بصورت ماهیانه جمع آوری گردید. جامعه آماری این تحقیق بانک ملت جمهوری اسلامی ایران می باشد که به عنوان یکی از بانک های تجاری کشور تاسیس گردیده و به فعالیت بانکداری پرداخته است. در بدو تاسیس تا سال ۱۳۸۷ سهام آن متعلق به دولت بود، در طی اجرای خصوصی سازی بخش عمده ای از سهام آن به بخش خصوصی واگذار گردید. نمونه های پژوهش ۶۰ داده می باشد که بصورت پیوسته شامل داده های مربوط به متغیر های تحقیق از فروردین ۱۳۸۴ الی اسفند ۱۳۸۸ جمع آوری شده و تجزیه و تحلیل گردیده است.

متغیرهای تحقیق

متغیرهای مستقل

متغیر های مستقل در این تحقیق عبارتند از:

۱- نقدینگی ۲- تورم ۳- حفظ سرمایه ۴- تولید ناخالص داخلی

نقدینگی: اطلاعات مورد نیاز در ارتباط با نقدینگی جامعه پژوهش از دو منبع اطلاعاتی اخذ شده است: ۱- نقدینگی کل نظام بانکی و یا به عبارت دیگر کل جامعه ایران از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران دریافت شده است. ۲- نقدینگی بانک ملت (جامعه آماری مورد نظر) از اداره آمار و اطلاعات بانک ملت اخذ شده است. شایان ذکر است که نقدینگی بین سالهای ۱۳۸۴-۱۳۸۸ بصورت ماهیانه بدست آمده است. **تورم:** تورم مورد نیاز، بین سال های پژوهش بصورت ماهیانه گردآوری شده است که منبع آن بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می باشد. قابل ذکر است که ۱- تورم با

توجه به شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (کالا، خدمت و مسکن، سوخت و روشنایی) گردآوری شده است. ۲- برای تورم سال پایه ۱۳۷۶ می باشد. ۳- تورم با توجه به درصد تغییرات هرماه نسبت به ماه مشابه سال قبل در نظر گرفته شده است. ۴- برای محاسبه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال ۱۳۸۶ سال پایه سال ۱۳۸۳ در نظر گرفته شده است.

حفظ سرمایه: با توجه به گفتگوی انجام شده با مدیر امور سهام بانک ملت، این بانک در بین سال های مورد پژوهش هیچ گونه افزایش سرمایه ای نداشته است. و با توجه به خصوصی شدن این بانک، یکی از الزامات خصوصی سازی افزایش سرمایه بوده است که این امر در دستور کار مدیران بانک قرار گرفته، پیشنهاد و تصویب شده ولی هنوز در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به ثبت نرسیده است. بنابراین با عنایت به موارد بالا این متغیر مستقل به لحاظ ثابت بودن آن در محدوده زمانی مورد تحقیق هیچ گونه اثری بر متغیر وابسته نخواهد داشت. لذا در آزمون آماری نیز حذف گردیده است.

تولید ناخالص داخلی: آمار و اطلاعات مربوط به این متغیر از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اخذ شده است. که این بانک داده های مربوط به تولید ناخالص داخلی را فقط بصورت فصلی (سه ماهه) از تاریخ ۱۳۶۷/۱/۱ الی ۱۳۸۷/۶/۳۱ تهیه و ارائه نموده است و اینکه ارقام از سال ۱۳۸۵ به بعد نهایی نمی باشند. بنابراین: ۱- اطلاعات بدست آمده در رابطه با تولید ناخالص داخلی کل محدوده زمانی مورد پژوهش را پوشش نمی دهد. ۲- داده های مربوط به متغیر های تحقیق بصورت ماهیانه اخذ و مورد آزمون قرار گرفته اند. ۳- بدست آوردن ماهیانه داده های این متغیر اولاً: به دلیل نبود اطلاعات سالهای ۸۷ و ۸۸ ناممکن است. ثانیاً: با توجه به تهیه آنها بصورت فصلی تسهیم آن به سه می تواند انحراف زیادی با واقعیت داشته باشد. لذا با توجه به موارد بالا این متغیر در آزمون آماری مورد آزمون قرار نگرفته است.

متغیر وابسته

متغیر وابسته در این تحقیق، "سودآوری بانک ملت" می باشد.

سود بانک ملت: آمار و اطلاعات مربوط به سود بانک ملت از اداره کل امور مالی این بانک دریافت شده است. سود های ارائه شده توسط بانک بصورت تجمعی می باشند. سود بانک در بازه زمانی پژوهش بصورت ماهیانه جمع آوری شده و مورد آزمون و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

آزمون فرضیه ها و تجزیه و تحلیل نتایج

در این مطالعه تجزیه و تحلیل داده‌ها مشتمل بر دو بخش زیر است:

الف- توصیف داده ها ب- تحلیل داده ها

ابتدا داده ها برای متغیرهای مستقل و وابسته توصیف شده است. آمارهای توصیفی از جمله میانگین، میانه، واریانس، چولگی و کشیدگی، برای تمام متغیرها محاسبه شده است. این شاخصها توزیع آماری متغیرها را نشان می‌دهد در اصلی ترین بخش با استفاده از تحلیل رگرسیون زمانی مدلها برآورد شده و فرضیات آزمون گشته‌اند. پیش فرضهای رگرسیونی آزمون و کنترل شده است. اهم این پیش فرضها عبارت از نرمال بودن (با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف آزمون شده است)، ایستا بودن (که با استفاده از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته بررسی شده است) و در نهایت همسانی واریانس (که با استفاده از نمودار باقیمانده در مقابل مقادیر برآورد شده بررسی گردیده است). همچنین همبستگی ساده پیرسون نیز بین متغیرهای مستقل و وابسته قبل از آزمونهای یاد شده به کار گرفته شده است. استنباط در مورد آزمون فرضها بر اساس سطح معناداری بدست آمده از آزمون است. بدین گونه که هرگاه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر در سطح ۹۵ درصد و اگر کمتر از ۰/۱ باشد در سطح اطمینان ۹۰ درصد رد میشود و در غیر اینصورت فرض صفر رد نمیگردد. محاسبات با استفاده از نرم افزار SPSS 15 و همچنین Eviews5 انجام گرفته است.

آمار توصیفی

۱) در جدول شماره ۱ شاخصهای مرکزی از جمله میانگین و میانه و شاخصهای پراکندگی از جمله انحراف معیار، کشیدگی و چولگی برای متغیرهای مختلف به تفکیک سال و کلی محاسبه شده است. بزرگ بودن میانگین از میانه وجود نقاط بزرگ را در داده ها نشان میدهد. زیرا میانگین تحت تاثیر این مقادیر قرار میگیرد. در این موارد توزیع داده ها چوله به راست یا مثبت است در غیر این صورت چولگی منفی یا به چپ است. در برخی متغیرها مقادیر میانگین و میانه نزدیک به هم است که در این گونه موارد توزیع متغیرها متقارن است. تقریباً توزیع تمام متغیرها در حالت کلی متقارن است.

جدول ۱- محاسبه شاخص های مرکزی و پراکندگی

متغیر	تعداد	میانگین	میانه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
نقدینگی جامعه	60	1420907/538	1466138/300	475997/682	0/102	-1/089
تورم	60	16/097	15/500	6/097	0/575	-0/434
نقدینگی بانک ملت	60	2837835885433	1528123349025	2152961106887	0/750	-1/284
سود خالص ماهیانه	60	162118/42	154392/50	92732/30	0/412	-1/046

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۲ - مقایسه آمار های توصیفی

سال	متغیر	تعداد	میانگین	میانه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
1384	نقدینگی جامعه	12	784084/075	792350/000	76285/470	0/018	-0/681
	تورم	12	12/125	11/000	2/530	1/872	2/990
	نقدینگی بانک ملت	12	1015493356891	960917978563	166754840210	1/579	1/520
	سود خالص ماهیانه	12	84164/92	76177/50	28899/09	0/183	1/060
1385	نقدینگی جامعه	12	1073441/192	1069399/600	115230/709	0/266	-0/677
	تورم	12	13/592	14/650	3/448	-0/854	0/016
	نقدینگی بانک ملت	12	1352110959903	1208019310517	327966153817	1/838	3/212
	سود خالص ماهیانه	12	58484/75	52934/50	20081/61	0/918	1/160
1386	نقدینگی جامعه	12	1454898/375	1466138/300	109296/704	-0/111	-0/727
	تورم	12	18/375	18/000	1/833	0/963	0/864
	نقدینگی بانک ملت	12	1511690552995	1458834617097	231872537024	1/144	0/802
	سود خالص ماهیانه	12	162892/67	147433/50	55931/44	0/718	1/016
1387	نقدینگی جامعه	12	1693163/767	1682414/450	83604/669	1/436	2/698
	تورم	12	25/483	26/250	3/448	-1/073	1/042
	نقدینگی بانک ملت	12	4181872638380	4814026560163	1680291015035	-0/443	-1/375
	سود خالص ماهیانه	12	215885/33	205203/00	41970/86	1/054	1/486
1388	نقدینگی جامعه	12	2098950/283	2118535/400	139452/287	0/037	-0/298
	تورم	12	10/908	9/850	3/264	0/272	-1/889
	نقدینگی بانک ملت	12	6128011918994	6152063462845	346099827771	-0/926	1/609
	سود خالص ماهیانه	12	289164/42	284346/50	29786/87	0/574	-0/494

منبع: یافته های پژوهشگر

بررسی نرمال بودن توزیع متغیر وابسته

نرمال بودن باقیمانده های مدل رگرسیونی یکی از فرضهای رگرسیونی است که نشان دهنده اعتبار آزمونهای رگرسیونی است. در ادامه با استفاده از آزمون

کولموگروف-اسمیرنوف نرمال بودن توزیع متغیر وابسته بررسی شده است. زیرا نرمال بودن متغیرهای وابسته به نرمال بودن باقیمانده های مدل (تفاوت مقادیر برآوردی از مقادیر واقعی) می انجامد. پس لازم است نرمال بودن متغیر وابسته قبل از برآورد پارامترها کنترل شود و در صورت برقرار نبودن این شرط راه حل مناسبی برای نرمال نمودن آنها (از جمله تبدیل نمودن آن) اتخاذ نمود.

فرض صفر و فرض مقابل در این آزمون به صورت زیر نوشته می شود.

$$\begin{cases} H_0: & \text{داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی می‌کند} \\ H_1: & \text{داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند} \end{cases}$$

مقادیر سطح معنی داری هرگاه کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر در سطح ۹۵ درصد اطمینان رد خواهد شد. همانگونه که در جدول زیر دیده می شود (آزمون با استفاده از آزمون K-S) سطح معنی داری برای متغیر وابسته یعنی سود خالص ماهیانه محاسبه شده است که برابر با ۰/۰۸ است که کمتر از ۰/۰۵ نیست. پس فرض صفر رد نمی شود، یعنی داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی می کنند.

۳-۹ آزمون K-S (آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف)

جدول ۳- آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف

		سود خالص ماهیانه
تعداد		60
پارامترهای نرمال	میانگین	162118.42
	انحراف	92732.296
تفاوت	مطلق	.163
	مثبت	.163
	منفی	-.107
آزمون K-S		1.265
سطح معنی داری		.081

منبع: یافته های پژوهشگر

بررسی ضریب همبستگی بین متغیرها

در ماتریس همبستگی زیر میزان همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته محاسبه شده است. میزان همبستگی متغیرها به صورت فرض صفر و فرض مقابل زیر نوشته میشود.

$$\begin{cases} \rho_{XY} = 0 \\ \rho_{XY} \neq 0 \end{cases}$$

در ابتدا همبستگی بین سود خالص ماهیانه با نقدینگی جامعه، تورم و نقدینگی بانک ملت محاسبه شده است. مقادیر سطح معناداری به ترتیب برابر با ۰/۰۰۰، ۰/۲۷۴ و ۰/۰۰۰ است که مقادیر سطح معناداری برای نقدینگی جامعه و نقدینگی بانک ملت معنادار است و مقدار همبستگی پیرسون به ترتیب برابر با ۰/۹۰ و ۰/۷۹ است. اما با تورم معنادار نیست زیرا سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ نیست بنابراین بین سود خالص ماهیانه با نقدینگی جامعه و نقدینگی بانک ملت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۴- همبستگی

سود خالص ماهیانه			
نقدینگی بانک ملت	تورم	نقدینگی جامعه	
/792	/144	/902	ضریب همبستگی پیرسون
/000	/274	/000	سطح معنی داری
60	60	60	تعداد

منبع: یافته های پژوهشگر

مدل اول با استفاده از تحلیل رگرسیونی (نقدینگی جامعه)

در این بخش به تحلیل مدل رگرسیونی پرداخته شده است مدل مفروض برای برآورد به صورت زیر است:

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X + \varepsilon_i$$

که در مدل بالا ε_t خطای تصادفی و β_0, β_1 پارامترهای مدل هستند که به ترتیب شیب (در اینجا نقدینگی جامعه) و عرض از مبدا را نشان می‌دهند. فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0: \beta_1 = 0 \\ H_1: \beta_1 \neq 0 \end{cases}$$

مدل معنی‌داری وجود ندارد. H_0 :
مدل معنی‌داری وجود دارد. H_1 :

در جدول شماره ۵ زیر نتایج تحلیل رگرسیونی آورده شده است :

جدول ۵- سود خالص ماهیانه ANOVA

سطح معناداری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
0/000	253/997	4/130E+011	1	4E+011	رگرسیون
		1626163799	58	9E+010	باقیمانده
			59	5E+011	مجموع

منبع: یافته های پژوهشگر

مقدار احتمال (یا سطح معنی‌داری) F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقادیر کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنی‌داری وجود دارد.

میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۸۱ است یعنی ۸۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل بیان می‌گردد. این مقدار بسیار بالاست و ارتباط این دو متغیر شدید است. مقدار آماره دوربین و اتسون تفاوت زیادی با مقدار ۲ ندارد (برابر با ۱/۷۶ است) مقادیر

نزدیک به ۲ حاکی از عدم خودهمبستگی باقیمانده ها که یکی دیگر از فرض های رگرسیون است را نشان میدهد.

جدول ۶- مدل رگرسیون

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	خطای استاندارد	دوربین - واتسون
۱	۰/۹۰۲	۰/۸۱۴	۰/۸۱۱	۴۰۳۲۵/۷۲	۱/۷۶۳

منبع: یافته های پژوهشگر

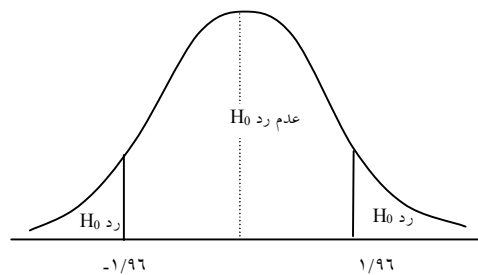
برای برآورد پارامترهای مدل (شیب خط و مقدار ثابت) رویه به صورت زیر است.

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = 0 \\ H_1 : \beta_1 \neq 0 \end{cases} \quad \begin{cases} H_0 : \beta_0 = 0 \\ H_1 : \beta_0 \neq 0 \end{cases}$$

مقدار آماره آزمون به صورت زیر محاسبه میگردد:

$$t_{\beta_i} = \frac{\hat{\beta}_i - 0}{S_{\beta_i}} \quad i = 0, 1$$

همچنین ناحیه رد و قبول فرض صفر به صورت زیر تعریف می شود: نحوه داوری به این صورت است که اگر مقدار t در ناحیه رد قرار گیرد فرض صفر رد میشود.

ناحیه رد و قبول فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵٪

جدول ۷- ضرایب مدل رگرسیونی

سطح معناداری	T آماره	ضریب استاندارد نشده		مدل
		ضریب استاندارد شده	خطای استاندارد	
0/000	-5/307	بتا	16513/814	مقدار ثابت
0/000	15/937	0/902	0/011	نقدینگی جامعه

منبع: یافته های پژوهشگر

بنابراین همانگونه که در مدل کامل دیده میشود مقدار t برای عرض از مبدا برابر با $-5/31$ و برای شیب $15/94$ بدست آمده است که مقدار t شیب و همچنین عرض از مبدا یا مقدار ثابت در ناحیه رد فرض صفر قرار میگیرد مدل به صورت زیر نوشته میشود.

$$Y_t = -87646/2 + 0/176X$$

رابطه متغیر نقدینگی جامعه با سود خالص ماهیانه مثبت (مستقیم) است یعنی به ازای یک واحد افزایش نقدینگی جامعه میزان متغیر وابسته $0/176$ واحد افزایش یافته است

مدل دوم با استفاده از تحلیل رگرسیونی (تورم)

مدل مفروض برای برآورد به صورت زیر است:

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 X + \varepsilon_t$$

که در مدل بالا ε_t خطای تصادفی و β_0, β_1 پارامترهای مدل هستند که به ترتیب شیب (تورم) و عرض از مبدا را نشان میدهند. فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = 0 & \text{مدل معنی داری وجود ندارد.} \\ H_1 : \beta_1 \neq 0 & \text{مدل معنی داری وجود دارد.} \end{cases}$$

۱۴

در جدول شماره ۸ نتایج تحلیل رگرسیونی آورده شده است :

جدول ۸- سود خالص ماهیانه ANOVA

سطح معناداری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
0/274	1/220	1/045E+010	1	E+010 ^۱	رگرسیون
		8567293169	58	E+011 ^۵	باقیمانده
			59	5E+011	مجموع

منبع: یافته های پژوهشگر

مقدار احتمال F برابر با ۰/۲۷۴ است. این مقادیر کمتر از ۰/۰۵ نیست بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد نمی شود. یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنی داری وجود ندارد.

جدول ۹- مدل رگرسیون

مدل	ضرب همبستگی	ضرب تعیین	ضرب تعیین تعدیل یافته	خطای استاندارد	دوربین - واتسون
۱	۰/۱۴۴	۰/۰۲۱	۰/۰۰۴	۹۲۵۵۹/۶۷۴	۱/۷۲۸

منبع: یافته های پژوهشگر

میزان ضریب تعیین تنها برابر با ۰/۰۲ است یعنی ۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل بیان می گردد. مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۷۳ است.

جدول ۱۰- ضرایب مدل رگرسیونی

سطح معناداری	T آماره	ضریب استاندارد نشده		مدل	
		ضریب استاندارد شده	خطای استاندارد		
0/000	3/736		۳۳۹۸۳/۵۸۳	۱۲۶۹۷۵/۴	مقدار ثابت
0/274	1/105	0/144	1976/400	2183/249	تورم

منبع: یافته های پژوهشگر

همانگونه که در جدول شماره ۱۰ دیده میشود تنها عرض از مبدا معنادار است و شیب خط یعنی اثر تورم تأثیری در سود خالص ندارد. یعنی مدل بی معنی است بنابراین بخش برآورد ضرایب برای مدل لزومی ندارد.

۷-۹ مدل سوم با استفاده از تحلیل رگرسیونی (نقدینگی بانک)

مدل مفروض برای برآورد به صورت زیر است:

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 X + \varepsilon_t$$

که در مدل بالا ε_t خطای تصادفی و β_0, β_1 پارامترهای مدل هستند که به ترتیب شیب (در اینجا نقدینگی بانک) و عرض از مبدا را نشان میدهند. فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0: \beta_1 = 0 \\ H_1: \beta_1 \neq 0 \end{cases}$$

$$\begin{cases} H_0: \text{مدل معنی داری وجود ندارد.} \\ H_1: \text{مدل معنی داری وجود دارد.} \end{cases}$$

در جدول شماره ۱۱ نتایج تحلیل رگرسیونی آورده شده است :

جدول ۱۱- سود خالص ماهیانه ANOVA

سطح معناداری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
۰۰۰/۰	۵۴۸/۹۷	۱۱E+0۱۸۲/۳	1	۱۱E+0۳	رگرسیون
		۳۲۶۱۷۴۱۸۸۶	58	E+011۲	باقیمانده
			59	5E+011	مجموع

منبع: یافته های پژوهشگر

مقدار احتمال F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقادیر کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنی داری وجود دارد.

میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۶۲۷ است یعنی ۶۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل بیان میگردد. این مقدار نیز بالاست و ارتباط این دو متغیر شدید است. مقدار آماره دوربین واتسون نیز برابر با ۱/۹۳ است.

جدول ۱۲- مدل رگرسیون

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	خطای استاندارد	دوربین - واتسون
۱	۰/۷۹۲	۰/۶۲۷	۰/۶۲۱	۵۷۱۱۱/۶۶۲	۱/۹۲۹

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۱۳- ضرایب مدل رگرسیونی

سطح معناداری	T آماره	ضریب	ضریب استاندارد نشده		مدل
		استاندارد شده	خطای استاندارد	ضریب بتا	
0/000	5/326		۱۲۲۶۴/۲۹۳	۶۵۳۲۲/۰۴۶	مقدار ثابت
0/000	9/877	0/792	1976/400	3/41E-008	نقدینگی بانک ملت

منبع: یافته های پژوهشگر

مقدار t برای عرض از مبدا برابر با ۵/۳۳ و برای شیب ۹/۸۸ بدست آمده است که مقدار t شیب و همچنین عرض از مبدا یا مقدار ثابت در ناحیه رد فرض صفر قرار میگیرد مدل به صورت زیر نوشته میشود.

$$Y_t = 65322/0 + 0/0000000341X$$

رابطه متغیر نقدینگی بانک با سود خالص ماهیانه مثبت (مستقیم) است. یعنی به ازای یک واحد افزایش نقدینگی بانک میزان متغیر وابسته ۰/۰۰۰۰۰۰۰۰۳۴۱ واحد افزایش می یابد.

آزمون پایایی

یکی از مهمترین فرضیات برای تحلیل رگرسیون زمانی این است که سریهای زمانی استفاده شده برای تحلیل رگرسیون باید پایا باشند زیرا در غیر اینصورت متغیرها تحت تاثیر زمان ممکن است برآوردهای اشتباهی بدست دهند پس با توجه به ویژگیهای سری زمانی، پایا بودن سری نیز آزمون می گردد. یک متغیر هنگامی پایاست که میانگین، واریانس و ضرایب خود همبستگی آن در طول زمان ثابت باقی بماند. (بیدرام، ۱۳۸۱)

جهت آزمون پایایی (ایستایی) و با ثبات بودن داده ها که یکی از مفروضات مهم روش حداقل مربعات (OLS) است، از آزمون دیکی- فولر افزوده شده (ADF) استفاده می شود. فرض زیر با استفاده از این آزمون مورد بررسی قرار گرفت:

$$\begin{cases} H_0: & \text{متغیر مربوطه ناپایاست.} \\ H_1: & \text{متغیر مربوطه پایاست.} \end{cases}$$

آزمون ADF یک مدل خود رگرسیونی از درجه اول است و فقط خود همبستگی مرتبه اول را در نظر می‌گیرد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که مقدار آماره ADF در سطح اطمینان ۹۵٪ برای هیچکدام از متغیرها در ناحیه بحرانی قرار نمی‌گیرد (اگر قدر مطلق آماره ها از قدر مطلق مقادیر بحرانی بزرگتر باشد فرض صفر در سطح یاد شده رد می‌گردد) در نتیجه فرض صفر مبنی بر پایایی رد می‌شود و کلیه داده‌ها در سطح اطمینان ۹۵٪ پایا می‌باشند. اما مقادیر بحرانی برای تفاضل مرتبه اول متغیرها نشان می‌دهد که تفاضل متغیرها کاملاً پایاست بنابراین لازم است در مدلها به جای متغیرهای اصلی از تفاضل مرتبه اول استفاده گردد. نتایج آزمون ADF برای متغیرها به تفکیک در پیوست آمده است. برای نمونه مقدار بحرانی برای نقدینگی جامعه ۱/۴۲ است و برای تفاضل مرتبه اول این متغیر (ماه بعد منهای ماه قبل) برابر با ۷/۸۵- است که به وضوح متغیر تفاضل گیری شده پایاست.

آزمون دیکی - فولر (ADF)

جدول ۱۴- آزمون دیکی - فولر

نام آزمون	متغیرهای تحقیق	مقادیر آماره‌های بدست آمده	آماره بدست آمده در سطح خطای	مقدار بحرانی
آماره آزمون ADF	نقدینگی جامعه تفاضل مرتبه اول	۱/۴۲	1% مقدار بحرانی	-۳/۵۴
		۷/۸۵-	5% مقدار بحرانی	-۲/۹۱
			10% مقدار بحرانی	-۲/۵۹
	تورم	۱/۷۱-	1% مقدار بحرانی	-۳/۵۴

	تفاضل مرتبه اول	-۴/۱۲	5% مقدار بحرانی	-۲/۹۱
			10% مقدار بحرانی	-۲/۵۹
	نقدینگی بانک	-۰/۴۱۲	1% مقدار بحرانی	-۳/۵۴
	تفاضل مرتبه اول	-۸/۳۰	5% مقدار بحرانی	-۲/۹۱
	سود	-۰/۱۵۴	1% مقدار بحرانی	-۳/۵۴
	تفاضل مرتبه اول	-۱۰/۳۲	5% مقدار بحرانی	-۲/۹۱
			10% مقدار بحرانی	-۲/۵۹

منبع: یافته‌های پژوهشگر

برآورد مدلها با استفاده از تحلیل رگرسیونی برای متغیرهای ایستا شده:

همانند قبل مدلهای مفروض به صورت زیر است:

$$DY_t = \beta_0 + \beta_1 DX_1 + \varepsilon_t$$

$$DY_t = \beta_0 + \beta_1 DX_2 + \varepsilon_t$$

$$DY_t = \beta_0 + \beta_1 DX_3 + \varepsilon_t$$

که در مدل‌های بالا ε_t خطای تصادفی و β_0, β_1 پارامترهای مدل هستند که به

ترتیب شیب و عرض از مبدا را نشان می‌دهند. و علامت D به معنی تفاضل مرتبه اول

متغیرهاست فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0: \beta_1 = 0 \\ H_1: \beta_1 \neq 0 \end{array} \right.$$

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 : \text{مدل معنی‌داری وجود ندارد.} \\ H_1 : \text{مدل معنی‌داری وجود دارد.} \end{array} \right.$$

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 : \text{مدل معنی‌داری وجود ندارد.} \\ H_1 : \text{مدل معنی‌داری وجود دارد.} \end{array} \right.$$

در جداول ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ نتایج تحلیل رگرسیونی آورده شده است :

جدول ۱۵- سود خالص ماهیانه (برای نقدینگی جامعه) ANOVA

سطح معناداری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
0/000	55/548	E+010۷۵۴/۶	1	۰۱۰E+۷	رگرسیون
		1215949563	۵۷	E+010۷	باقیمانده
			۵۸	E+011۱	مجموع

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۱۶- سود خالص ماهیانه (برای تورم) ANOVA

سطح معناداری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
0/376	0/798	1888552440	1	۰۰۹E+۲	رگرسیون
		2367793056	57	E+011۱	باقیمانده
			58	E+011۱	مجموع

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۱۷- سود خالص ماهیانه (برای نقدینگی بانک ملت) ANOVA

سطح معناداری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
۰۰۰0/	۰۸۸/۲۳	۱۰E+0۹۴۵/۳	1	۱۰E+0۴	رگرسیون
		۱۷۰۸۷۷۶۵۰۰	۵۷	E+011۱	باقیمانده
			۵۸	E+011۱	مجموع

منبع: یافته های پژوهشگر

مقادیر سطح معناداری برای تفاضل مرتبه اول نقدینگی جامعه برابر با ۰/۰۰۰، تفاضل تورم برابر با ۰/۳۷۶ و برای نقدینگی بان برابر با ۰/۰۰۰ است بنابراین مدل اول و سوم یعنی نقدینگی جامعه و نقدینگی بانک با تفاضل مرتبه اول سود بانک رابطه معناداری دارد.

اثر متغیر های نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه، تولید ناخالص داخلی بر...

جدول ۱۸- مدل رگرسیون نقدینگی جامعه

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	خطای استاندارد	دوربین - واتسون
۱	۰/۷۰۳	۰/۴۹۴	۰/۴۸۵	۳۴۸۷۰/۴۶۸۳	۲/۰۷۵

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۱۹- مدل رگرسیون تورم

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	خطای استاندارد	دوربین - واتسون
۱	۰/۱۱۷	۰/۰۱۴	-۰/۰۰۴	۴۸۶۵۹/۹۷۳۸۶	2/163

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۲۰- مدل رگرسیون نقدینگی بانک ملت

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	خطای استاندارد	دوربین - واتسون
۱	۰/۵۳۷	۰/۲۸۸	۰/۲۷۶	۴۱۳۳۷/۳۴۹۹۳	۲/۱۵۴

منبع: یافته های پژوهشگر

مقادیر ضریب تعیین برای مدل اول برابر با ۰/۴۹، مدل دوم برابر با ۰/۰۱ و برای مدل سوم برابر با ۰/۲۹ است که برای مدل دوم این مقدار ناچیز بوده و برای مدل‌های اول و سوم مقدار قابل توجهی است مقادیر آماره دوربین واتسون برای هر سه مدل، مقادیر نزدیک به ۲ است.

جدول ۲۱- ضرایب مدل رگرسیونی نقدینگی جامعه

سطح معناداری	T آماره	ضریب استاندارد شده	ضریب استاندارد نشده		مدل
		بتا	خطای استاندارد	ضریب بتا	
0/000	-4/677		6588/352	4/-30814	مقدار ثابت
0/000	7/453	0/703	0/167	1/245	نقدینگی جامعه

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۲۲- ضرایب مدل رگرسیونی تورم

سطح معناداری	T آماره	ضریب استاندارد شده	ضریب استاندارد نشده		مدل
		بتا	خطای استاندارد	ضریب بتا	
۴۰۹۰/	۸۳۳/۰		۶۳۶۲/۳۳۳	۵۲۹۷/۳۵۶	مقدار ثابت
۳۷۶۰/	۸۹۳/۰	۱۱۷۰/	۴۲۹۱/۹۶۵	۳۸۳۳/۰۸۸	تورم

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۲۳- ضرایب مدل رگرسیونی نقدینگی بانک ملت

سطح معناداری	T آماره	ضریب استاندارد شده	ضریب استاندارد نشده		مدل
		بتا	خطای استاندارد	ضریب بتا	
0/172	1/385		5411/399	۷۴۹۳/۱۸۳	مقدار ثابت
0/000	-4/805	-0/537	0/000	4E-008-	نقدینگی بانک ملت

منبع: یافته های پژوهشگر

مقادیر t برای مدل اول تفاضل نقدینگی جامعه برابر با $7/45$ ، مدل دوم یعنی تفاضل تورم برابر با $0/89$ و برای مدل سوم نقدینگی بانک برابر با $4/8$ - است که برای مدل دوم این مقدار معنادار نبوده ولی برای مدل اول و سوم معنادار است مدلهای برآوردی به شرح زیر است.

$$DY_t = -30814 + 1/24DX_1$$

$$DY_t = 7493 - 4 \times 10^{-8} DX_3$$

رابطه متغیر تفاضل نقدینگی جامعه با تفاضل سود خالص ماهیانه مثبت (مستقیم) ولی تفاضل نقدینگی بانک با تفاضل سود خالص ماهیانه منفی (معکوس) است. یعنی به ازای یک واحد افزایش در تفاضل نقدینگی جامعه میزان تفاضل متغیر وابسته $1/24$ واحد افزایش و به ازای یک واحد افزایش در تفاضل نقدینگی بانک میزان تفاضل متغیر وابسته $0/00000004$ واحد کاهش یافته است.

آزمون دوربین - واتسون

یکی از فرضهای مهم مدل کلاسیک رگرسیون خطی این است که خود همبستگی خطی یا خود همبستگی سریالی بین اجزاء اخلاص (پسماندها) که در تابع رگرسیون جامع وارد می شود وجود ندارد. اصطلاح خود همبستگی را می توان چنین تعریف کرد: همبستگی بین سریها، مشاهداتی است که در داده های سریهای زمانی یاد شده داده های مقطعی ردیف شده اند.

برای آزمون این مسأله از آزمون (دوربین - واتسون) استفاده می کنیم. یک امتیاز فوق العاده آزمون در این است که براساس باقیمانده های تخمین زده شده ای که بطور عادی در تحلیل رگرسیون محاسبه می شود بدست می آید. مقدار این آماره بین صفر تا چهار تغییر می کند. اگر همبستگی بین باقیمانده های متوالی وجود نداشته باشد مقدار آماره دوربین -

واتسون باید نزدیک به ۲ شود. اگر مقدار آماره دوربین - واتسون نزدیک به صفر شود، نشان دهنده وجود همبستگی مثبت بین باقیمانده‌های متوالی است در حالیکه اگر مقدار این آماره به ۴ نزدیک باشد، نشان دهنده وجود همبستگی منفی قوی بین مشاهدات متوالی است.

در تحقیق حاضر پس از رگرسیون هر معادله مربوطه نتیجه آماره دوربین - واتسون آمده است که همگی بیانگر مستقل بودن مشاهدات می‌باشند. زیرا مقادیر آنها در تمام موارد اختلاف کمی با مقدار ۲ داشته است.

پیشنهاد های کاربردی تحقیق

بر اساس پژوهش انجام شده پیشنهاد هایی به شرح زیر ارائه می گردد:

- ۱) به مدیران محترم بانک ملت توصیه می شود با توجه به نتایج بدست آمده از این مطالعه نقدینگی را بگونه ای صحیح مدیریت نمایند و در جهت افزایش آن گام بردارند تا سودآوری بانک به حداکثر خود برسد چرا که نقدینگی در تحقق سود بانک از نقش حیاتی برخوردار است.
- ۲) گسترش فرهنگ پس انداز در جامعه از طریق تبلیغات و تنوع دادن به خدمات بخصوص از طریق گسترش خدمات الکترونیکی و موبایلی و ... که می تواند منجر به افزایش نقدینگی گردد.
- ۳) با توجه به نتایج پژوهش توصیه می گردد به منظور افزایش نقدینگی بانک تدابیری در خصوص کاهش نرخ قانونی سپرده های خود نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صورت گیرد.
- ۴) از آنجایی که رابطه بین نقدینگی و تورم رابطه مستقیمی می باشد، توصیه می شود با توجه به اینکه افزایش نقدینگی در جامعه می تواند باعث افزایش تورم شود، که این می تواند منجر به کاهش نقدینگی بانک شده و منجر به کاهش سود آن شود. بنابراین ضروری است که به منظور جلوگیری از افزایش تورم در جامعه

برنامه های تشویقی (جایزه ای) مناسب برای عدم خروج وجوه نقد از بانک و نیز رغبت مردم به انواع مختلف پس اندازها در بانک طرح ریزی و اجرا گردد.

پیشنهاد برای تحقیقات آتی

- ۱) با توجه به اینکه تحقیق حاضر در سطح بانک ملت که اخیراً خصوصی شده، انجام شده است پیشنهاد می شود تحقیقی در قالب همین موضوع به منظور سنجش آن بر سودآوری برای یک بانک صددردصد دولتی و یک بانک صددردصد خصوصی انجام شود.
- ۲) بررسی اثر متغیرهای نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه و تولید ناخالص داخلی در تحقیق حاضر با اضافه نمودن متغیرهای دولتی یا خصوصی بودن بر سودآوری بانکها پیشنهاد می شود.
- ۳) در پژوهش انجام شده متغیرهای مورد نظر به صورت ماهیانه مورد ارزیابی قرار گرفتند، با توجه به اینکه در کشور ما به لحاظ دولتی بودن سیستم، بیشتر اطلاعات اقتصادی حداکثر بصورت فصلی تهیه و ارائه می شود، پیشنهاد می گردد بمنظور دسترسی آسان به داده های مورد نظر با حداقل انحراف موضوع این تحقیق بصورت فصلی مورد بررسی قرار گیرد.
- ۴) پیشنهاد می شود میزان موفقیت برنامه های بانکها در خصوص جذب پس اندازهای مردم بررسی شده و مشخص شدن اینکه چه عواملی بیشترین تاثیر را بر جذب اندوخته های جامعه دارد..

نتیجه گیری

در این مطالعه سعی نمودیم تا اثر متغیرهای کلان اقتصادی منجمله نقدینگی و تورم را بر سودآوری بانک ملت مورد ارزیابی قرار دهیم. در این پژوهش تلاش ما بر این بود تا مطالعه ای جامع در خصوص هر یک از متغیرهای مورد نظر را انجام دهیم. متغیرهای

مستقل مد نظر به طور کلی شامل: نقدینگی، تورم، حفظ سرمایه و تولید ناخالص داخلی بودند. در این مطالعه داده‌ها بصورت ماهیانه در طی سال‌های مورد بررسی گردآوری و مورد آزمون قرار گرفتند. تحلیل صورت پذیرفته شامل تجزیه گسترده‌ای از نقدینگی کل جامعه، از نقدینگی بانک ملت و تورم بوده است. بررسی انجام گرفته بر روی داده‌های گردآوری شده بیانگر ارتباط بسیار شدیدی بین هم نقدینگی جامعه و هم نقدینگی خود بانک ملت با سودآوری آن بانک است. بنابراین فرض اول تحقیق که عبارت است از: "بین نقدینگی با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد" مورد تایید قرار گرفت که از نتایج حاصل از آزمون داده‌ها اینگونه می‌توان استنباط نموده که ارتباط بین نقدینگی و سودآوری بانک رابطه‌ای مثبت و مستقیم می‌باشد. البته همانطور که در بالا نیز اشاره گردید تاثیر نقدینگی بر سود از دو منظر (نقدینگی کل جامعه و نقدینگی خود بانک) مورد بحث قرار گرفت. در رابطه با فرضیه دوم که عبارت است از: "بین حفظ سرمایه با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد" بطوری که قبلاً نیز ذکر گردید با عنایت به ثابت ماندن سرمایه بانک در بازه زمانی مورد بحث بنابراین هیچ‌گونه اظهار نظری در رابطه با تاثیر متغیر مستقل بر روی متغیر وابسته نمی‌توان نمود همچنین در رابطه با فرض سوم تحقیق که عبارت است از: "بین تولید ناخالص داخلی با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد" نیز با توجه به دلایل مورد اشاره هیچ‌گونه اظهار نظری نمی‌توان نمود. اما از سوی دیگر نتایج حاصله بیانگر عدم تاثیرگذاری تورم بر روی سودآوری بانک ملت می‌باشد. بنابراین فرض چهارم پژوهش که عبارت است از: "بین تورم با سودآوری بانک ملت رابطه معناداری وجود دارد" مورد تایید قرار نگرفته و رد شد. از نتایج تحقیق اینگونه استنتاج می‌شود که متغیر مستقل نقدینگی در میان سایر متغیرهای کلان اقتصادی بایستی بیشتر مورد توجه بانک‌ها و موسسات مالی قرار گیرد زیرا با عنایت به اهداف این بنگاه‌های اقتصادی که هدف نهایی‌شان افزایش سودآوری و ارزش بازار سهام خود می‌باشند ارتباط بسیار زیادی به نسبت سایر متغیرها وجود دارد.

فهرست منابع

- ۱) امیدی نژاد، محمد، سال ۱۳۸۸، "گزارش عملکرد نظام بانکی کشور در سال ۱۳۸۷"، انتشارات موسسه عالی آموزش بانکداری ایران بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲) آذر، عادل و مومنی، منصور، سال ۱۳۸۷، "آمار و کاربرد آن در مدیریت (جلد دوم، تحلیل آماری)" انتشارات سمت.
- ۳) بابایی، حسن، سال ۱۳۸۰، "تئوری های اقتصاد کلان"، انتشارات دانشجوی همدان.
- ۴) ذوالقدر، مصطفی، سال ۱۳۸۷، بررسی تاثیر سبک مدیریت کارمند گرا بر سودآوری شعب بانک ملت، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، ص ۹۷-۱۰۶.
- ۵) حاتم آباد، نرگس، سال ۱۳۸۱، بررسی اثر متغیر های مهم کلان اقتصادی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- ۶) خلیلی شورینی، سیاوش، سال ۱۳۷۵، "روشهای تحقیق در علوم انسانی" انتشارات یادواره کتاب.
- ۷) خراسانی، حسن غلام، سال ۱۳۸۲، تاثیر متغیر های کلان اقتصادی بر جذب منابع در بانک های تجاری با تاکید بر بانک ملت، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- ۸) شباهنگ، رضا، سال ۱۳۸۷، "تئوری حسابداری" انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.
- ۹) فیلو، شهربانو، سال ۱۳۸۲، بررسی اثرات متغیر های کلان اقتصادی بر جذب سپرده های بانک ملت طی سال های (۱۳۸۰-۱۳۶۰)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- ۱۰) ماجدی، علی و گلریز، حسن، سال ۱۳۷۰، "پول و بانک از نظریه تا سیاست گذاری" انتشارات موسسه عالی آموزش بانکداری ایران.

۱۱) منصور صادقی گیلانی، بهاره، سال ۱۳۸۸، " بررسی عوامل موثر بر بهبود مدیریت نقدینگی در بانک ملت"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.

۱۲) مجتهد، احمد، سال ۱۳۸۷، "خصوصی سازی بانک ها و تاثیر آن بر عملکرد نظام بانکی"، انتشارات پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱۳) مصطفوی قانع، پروین، سال ۱۳۸۹، " مطالعه ارتباط نرخ سود تسهیلات بانکی با نرخ تورم و اشتغال در جامعه" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.

۱۴) مومنی، منصور، سال ۱۳۸۶، "تحلیل های آماری با استفاده از SPSS"، انتشارات کتاب نو .

۱۵) ویسمه، مهدی، سال ۱۳۸۹، " بررسی نگرش خصوصی سازی و اثر بخشی آن در بانک ملی ایران(با تاکید بر شعب شرق تهران)"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.

- 16) Vogel ,R.C the dynamics of inflation in Latin Americas , vol, Ixiv, 2003
- 17) Patrik tobin & Alan brown ;estimation of liquidity risk in banking ; 2003
- 18) Anindya , B ,Bill ,R ,(2005)"Inflation and Measures of the Markup" Jornal of Macroeconomics 27(2005
- 19) James R.Loithian . 2009". U.S.Monetary Policy and the Financial Crisis "
- 20) Investment Banking Services: Ownership Structures, Financial Advisory and Corporate Governance Models,by Renato Giovannini, Vincenzo Capizzi, Gian Marco Chiesi,2010.
- 21) www.rosenet.com